

Päivitetty: 28.2.2017

Kuvaus julkisen talouden kuukausitiedoista (Neuvoston direktiivi 2011/85/EU)

Johdanto

Näillä sivuilla julkaistaan kuukausitietoja Suomen julkisyhteisöjen alasektoreista, joita neuvoston direktiivi 2011/85/EU jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista (ns. budjettikehysdirektiivi) edellyttää. Sivulla julkaistaan tietoja valtionhallinnon, työeläkelaitosten ja muiden sosiaaliturvarahastojen tuloista ja menoista. Tietoja julkaistaan kokonaistuloista, kokonaismenoista ja niiden erotuksena syntyvästä rahoitusasemasta. Täydentävinä tietoina julkaistaan lisäksi eräitä linkkejä varsinaisten tiedontuottajien sivuille, joiden arvioidaan olevan hyödyllisiä julkisen talouden seurannassa.

Julkinen talous Suomessa koostuu valtionhallinnosta, paikallishallinnosta ja sosiaaliturvarahastoista, jotka jakautuvat työeläkelaitoksiin ja muihin sosiaaliturvarahastoihin. Valtionhallinnon osuus julkisyhteisöjen *sulauttamattomista* kokonaismenoista oli vuonna 2015 n. 39 %, paikallishallinnon 33 % ja sosiaaliturvarahastojen 29 %. Valtionhallinnon osuus julkisyhteisöjen *sulautetuista* kokonaismenoista oli vuonna 2015 n. 27 %, paikallishallinnon 40 % ja sosiaaliturvarahastojen 33 %.

Muita tietolähteitä

Tilastokeskus julkaisee kansantalouden tilinpidon mukaisia neljännesvuosittaisia sektoritilejä julkisyhteisöistä myös alasektoreittain. Tiedot ovat saatavilla vajaan kolmen kuukauden kuluttua kunkin vuosineljänneksen päättymisen jälkeen Julkisyhteisöjen tulot ja menot neljännesvuosittain -tilastosta. Tietoja on saatavilla vuodesta 1999 alkaen noin 40 taloustoimesta ja aikasarjat ovat saatavilla myös kausitasoitettuna. Neljännesvuosittaiset sektoritilit muodostavat perustan Suomen julkisen talouden lyhyen aikavälin seurannalle.

Tilastokeskuksen lisäksi julkisyhteisöjen kuukausi- tai neljännesvuositietoja keräävät ja julkaisevat ainakin esim. Valtiokonttori, Verohallinto, Kansaneläkelaitos KELA, Työttömyysvakuutusrahasto TVR ja Työeläkevakuuttajat TELA. Netra on valtion raportointipalvelu, jonne mm. valtion keskuskirjanpidon tiedot siirretään kuukausittain. Netra on kaikkien käytössä oleva palvelu, jonka kautta on saatavissa laaja valikoima budjetti- ja rahastotaloutta koskevaa taloustietoa ja myös kuukausipohjaista seurantatietoa.

Tietojen kerääminen ja julkaiseminen

Direktiivin 2011/85/EU vaatimusten mukaisia tietoja julkaistaan toistaiseksi siten, että neljännesvuositiedot julkaistaan Tilastokeskuksessa kansantalouden tilinpidon mukaisina ja kuukausitiedot valtiovarainministeriössä. Valtiota koskevat kuukausitiedot saadaan lähinnä Valtiokonttorista. Tietojen laadinnassa käytetään osittain estimointeja eräiden budjetin ulkopuolisten yksiköiden osalta, jotta päästään laajempaan kattavuuteen. Työeläkelaitoksia koskevat tiedot kerää Tilastokeskus. Muita sosiaaliturvarahastoja koskevat kuukausitiedot saadaan suoraan Kelalta ja TVR:lta. Tiedot on laatinut 2016 loppuun saakka Valtionvarainministeriö ja vuoden 2017 alusta Tilastokeskus tuottaa tiedot julkaistavaksi VM:n nettisivuilla.

Valtionhallinnon kuukausitiedot

Sektorirajaus

Valtionhallintosektoriin luetaan kuuluvaksi kansantalouden tilinpidossa (EKT 2010) mm. budjettitalous, valtion rahastot (pl. Valtion eläkerahasto), yliopistot, Yle Oy, Solidium Oy ja VTT Oy. Yksityiskohtainen listaus kaikista valtionhallintosektoriin kuuluvista yksiköistä löytyy [Tilastokeskuksen verkkosivuilta](#).

Valtiokonttori kokoaa tietoja valtion budjettitaloudesta ja 11 budjetin ulkopuolisesta rahastosta. Budjettitaloudessa on yhteensä n. 60 erillistä kirjanpitoyksikköä. Kansantalouden tilinpidossa Valtion eläkerahasto luetaan kuuluvaksi työeläkelaitosten sektoriin. Muut talousarvion ulkopuoliset valtion

rahastot ovat tilinpidossa osa valtionhallintosektoria. Vuonna 2015 budjettitalouden tulot olivat yhteensä 53,4 mrd. euroa ja menot 53,7 mrd. euroa. Vuonna 2015 rahastojen tulot (pl. rahoitustaloustoimet) olivat yhteensä 3,9 mrd. euroa ja menot (pl. rahoitustaloustoimet) 3,5 mrd. euroa.

Talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot ovat Valtion asuntorahasto, Valtion eläkerahasto, Maatilatalouden kehittämisrahasto, Valtion ydinjätehuoltorahasto, Huoltovarmuusrahasto, Valtiontakuurahasto, Valtion televisio- ja radiorahasto, Maatalouden interventiorahasto, Palosuojelurahasto, Rahoitusvakauserahasto sekä Öljysuojarahasto.

Yliopistojen kokonaisrahoitus muodostuu valtion talousarviossa yliopistoille osoitetuista määrärahoista ja tätä täydentävästä rahoituksesta (maksullinen toiminta, lahjoitukset, sponsorirahoitus). Yliopistojen rahoituksesta valtaosa tulee valtion budjetista. Vuonna 2015 kokonaisrahoitus oli 2,7 mrd. euroa, josta 2,2 mrd. euroa tuli valtion budjetista. Täten kokonaisrahoituksesta n. 80 % tulee budjetista. Valtion budjetista siirretään yliopistoille yliopistolain mukaisesti kunkin kuun 3. päivänä 1/12 osa koko vuoden rahoituksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää yliopistoilta tilinpäätöstiedot kerran vuodessa. Sen tiheämmin yliopistot eivät taloudestaan ministeriölle raportoi.

Yle Oy on julkisen palvelun viestintäyhtiö, joka tuottaa ohjelmia ja palveluja televisiossa, radiossa ja verkossa. Toimintaa säätelee laki Yleisradio Oy:stä. Yleisradion rahoitustapa muuttui vuoden 2013 alussa. Televisiomaksuista luovuttiin ja tilalle tuli yleisradiovero. Samalla Yle Oy siirrettiin kansantalouden tilinpidossa kuuluvaksi valtionhallintosektoriin. Yleisradion rahoituksen taso vuonna 2015 oli 0,5 mrd. euroa. Yle-vero on läpivirtaerä valtion budjetissa. Rahoitus tapahtuu Valtion televisio- ja radiorahaston kautta kuukausittain tasaeränä. Arviolta 30 milj. euroa on muuta kuin budjetista saatavaa tuloa. Yle maksaa myös valtiolle veroa samoin kuin muut osakeyhtiöt.

Valtion sijoitusyhtiö *Solidium* on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö. Solidiumin osakesalkussa on neljätoista pörssilistattua yhtiötä, joissa kaikissa Solidium on vähemmistöomistajana. Solidiumin tulot koostuvat lähinnä osinkotuloista, jotka ajoittuvat yleensä huhtikuulle. Solidium tulouttaa suuren osan tuloistaan valtion budjettiin. Esimerkiksi syyskuussa 2014 Solidium maksoi voitonjakoa valtiolle 1,1 mrd. euroa ja syyskuussa 2015 0,3 mrd. Solidiumin vuosikulut ovat yhteensä alle 20 milj. euroa, lähinnä henkilöstö- yms. kuluja.

Kuukausiraportointi

Tässä raportoinnissa käytetään lähteenä valtion pankkitilitietoja. Valtiolla on kaikkiaan useita satoja tilejä. Valtion tilit on järjestetty konsernitilirakenteeseen. Kullakin kirjanpitoyksiköllä on pääsääntöisesti yksi menotili ja yksi tulotili. Tiedot raportointiin saadaan valtion kassahallintajärjestelmästä (Rahakas). Aineisto on kassaperusteista. Se saadaan nopeasti ja se kattaa budjettitalouden lisäksi 11 budjetin ulkopuolista rahastoa sekä valtaosan budjetin ja muiden budjetin ulkopuolisten yksiköiden rahavirroista.

Valtio kerää kaikki verotulot ja tilittää osan niistä muille veronsaajille. Valtio maksaa myös veronpalautuksia takaisin veronmaksajille. Pankkitilitiedoista poistetaan tilitykset muille veronsaajille ja veronpalautukset. Pankkitilitiedot sisältävät myös velanhallintaan liittyvät transaktiot kuten lainojen nostot, lainojen kuoletukset ja kassavarojen nettosijoitukset. Nämä transaktiot poistetaan pankkitilitiedoista.

Valtiokonttorin aineisto

Valtiokonttori (VK) on keskeisin valtion taloustiedon tuottaja. VK kerää kuukausittain kirjanpitoyksiköiden ja talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen tilitiedot valtion keskuskirjanpitoon. Vuodesta 1998 lähtien valtio on seurannut talouttaan *talousarviokirjanpidon* lisäksi myös *liikekirjanpidon* avulla.

Keskuskirjanpidon pohjalta VK julkaisee Valtiontalouden kuukausitiedotteen. VK:n sivuilta on saatavissa myös valtiontalouden rahavirtalaskelman aikasarja vuodesta 2000 alkaen eli valtion tulot, menot ja rahoitusasema kuukausittain liikekirjanpidon mukaan. Kuukausitiedotteessa raportoidaan valtion talousarvion toteutumisesta, valtion tuotoista, kuluista, varoista ja veloista sekä rahavirroista. Se sisältää mm. valtion talousarviotalouden tasapainolaskelman, valtion tuotto- ja kululaskelman, valtion taseen sekä valtiontalouden rahavirtalaskelman. Rahavirtalaskelma sisältää budjettitalouden lisäksi kaikki valtion rahastot, ml. Valtion eläkerahasto.

Huhtikuusta joulukuuhun VK julkaisee kuukausitietoja alle kuukauden viiveellä. Valtiokonttorin keskuskirjanpitojärjestelmä on kuitenkin toistaiseksi sellainen, että alkuvuonna joulukuuhun tietojen julkistamisen osalta julkaisuviive on pitkä ja joulukuun tiedot julkaistaan ensimmäistä kertaa vasta huhtikuussa. Uusi taloushallintojärjestelmä Kieku otetaan vähitellen käyttöön kirjanpitoyksiköissä vuoden 2017 aikana. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa kuukausitiedot saadaan Kieku-järjestelmästä.

Estimoinnit

Tässä raportoinnissa on päädytty käyttämään estimointia yliopistojen tulojen ja menojen osalta. Yliopistot saivat v. 2015 tuloja muualta kuin budjetista n. 20 % kokonaisrahoituksesta eli n. 485 milj. euroa. Tämän oletetaan jakautuneen tasaisesti eri kuukausille eli muuta rahoitusta olisi ollut n. 40 milj. euroa. Muun rahoituksen on oletettu pysyvän samalla tasolla kuukausittaisia tietoja estimoitaessa. Solidiumin saamat osinkotulot ovat erikseen lisätty perusaineistoon (huhtikuu). Perusaineistosta on erikseen vähennetty Solidiumin tuloutukset valtion budjettiin (syyskuu).

Pankkitiliaineisto pitää sisällään Yle-veron tulopuolella ja siirrot Yleen menopuolella. Ylen saamia muita tuloja ei ole otettu huomioon. VTT Oy:n yhtiöittäminen on tapahtunut niin hiljattain, että toistaiseksi ei ole olemassa riittävän luotettavia estimointimenetelmiä siihen liittyvien kuukausittaisen valtion budjetin ulkopuolisten tulojen ja menojen arvioimiseksi, mutta tarkoitus on kehittää siihen liittyvä estimointimenetelmä tulevaisuudessa. Oletettavaa on, että arvioitavat erät eivät ole kovin suuria ja ne vaikuttavat valtion rahoitusasemaan hyvin vähän.

Paikallishallinto

Paikallishallintosektoriin kuuluvat kunnat, kuntayhtymät (pl. HSY) ja ns. markkinattomia tuottajia olevat liikelaitokset ja yhtiöt. Ahvenmaan maakunta ja Ahvenanmaan kunnat ja kuntayhtymät kuuluvat niin ikään sektoriin, samoin esimerkiksi Kuntaliitto. Paikallishallinnon neljännesvuositiedot julkaistaan Tilastokeskuksen sivuilla suoraan EKT 2010 mukaisina lukuina vajaan neljänneksen viiveellä kunkin neljänneksen päättymisestä osana Julkisyhteisöjen tulot ja menot neljännesvuosittain -tilastoa.

Työeläkelaitokset

Työeläkelaitokset-sektoriin kuuluvat Suomen lakisääteistä työeläkevakuutusta hoitavat yksiköt. Näitä ovat eläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt ja -kassat sekä muut eläkelaitokset, kuten kuntien ja valtion työntekijöiden eläketurvaa hoitavat yksiköt Keva ja Valtion Eläkerahasto. Sektoriin kuuluu lisäksi Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA ry. Työeläkelaitokset määriteltiin osaksi Suomen julkista sektoria Euroopan komission tammikuussa 1997 tekemällä päätöksellä, koska kyse on lakisääteisistä etuusjärjestelmistä, joihin osallistuminen on pakollista.

Lakisääteinen ansiosidonnainen eläketurva rahoitetaan lähinnä työnantajien ja työntekijöiden maksamilla eläkemaksuilla sekä sijoitetuista eläkevaroista saaduilla tuotoilla. Sijoitustuottoja kertyy siitä, että osa kerättävistä eläkemaksuista rahastoidaan tulevaisuudessa maksettavia eläkkeitä varten. Osa yrittäjien, maatalousyrittäjien sekä merimiesten eläkejärjestelmien menoista rahoitetaan eläkemaksujen lisäksi valtion maksuosuuksilla.

Vuonna 2015 työeläkelaitosten kokonaistulot olivat yhteensä 27,4 mrd. euroa, joista sosiaaliturvamaksuja oli 20,9 mrd. euroa ja omaisuustuloja 3,4 mrd. euroa. Sektorin kokonaismenot olivat 24,7 mrd. euroa, josta

eläkemenot olivat 21,2 mrd. euroa. Eläkejärjestelmien yhteenlaskettujen rahastoitujen eläkevarojen markkina-arvo oli vuoden 2015 lopussa n. 183 mrd. euroa.

Työeläkesektorin kuukausitiedon saamiseksi aloitettiin vuoden 2014 alusta Tilastokeskuksen ja Valtiovarainministeriön yhteistiedonkeruu, jonka toteutti Tilastokeskus. Aiemmilta vuosilta vuodesta 1999 alkaen on julkaistu työeläkesektorin neljännesvuosittainen sektoritili. Vuonna 2014 alkaneessa tiedonkeruussa tiedot kysytään viideltä suurimmalta työeläkeyhtiöltä sekä Kevalta ja Valtion Eläkerahastolta. Kattavuus on yli 90 % sektorin kokonaismenoista/-tuloista.

Muut sosiaaliturvarahastot

Muut sosiaaliturvarahastot koostuvat pääasiassa Kansaneläkelaitoksesta (Kela) ja Työttömyysvakuutusrahastosta (TVR).

Kansaneläkelaitos vastaa Suomessa asuvien perusturvasta. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki ja vähimmäiseläkkeet. Lisäksi Kela huolehtii vammaisetuuksista, sotilasavustuksista sekä maahanmuuttajan tuesta. Vuoden 2017 alusta alkaen Kela hoitaa myös perustoimeentulotuen myöntämisen ja maksamisen. Kelan toiminta rahoitetaan vakuutettujen ja työnantajien maksuilla sekä muun julkisen sektorin tulonsiirroilla. Valtion osuus Kelan rahoituksesta vuonna 2015 oli noin 69 %, vakuutusmaksujen osuus noin 24 % ja kuntien osuus noin 6 %. Kelan kokonaiskulut olivat vuonna 2015 noin 14,7 miljardia euroa. Etuuskulujen osuus kokonaiskuluista on noin 97 % ja toimintamenojen osuus noin 3 %. Kuukausidata pitää sisällään toimintamenot.

Kelassa toimii kolme rahastoa: Kansaneläkerahasto, Sairausvakuutusrahasto ja Sosiaaliturvan yleisrahasto. Valtio rahoittaa kokonaan kansaneläkerahaston kulut. Kansaneläkerahaston etuuskuluja ovat rahastosta maksettavat eläke- ja vammaisetuudet sekä eläkkeensaajien asumistuet. Sairausvakuutusrahastosta maksetaan sairauden hoitoon liittyvät korvaukset, vanhempainpäivärahat ja kuntoutus. Sairausvakuutusrahaston toiminta rahoitetaan lähinnä valtion tulonsiirroilla (n. 25 %), työnantajien sairausvakuutusmaksulla (n. 35 %), palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksuilla (n. 14 %), palkansaajien, yrittäjien ja etuudensaajien sairaanhoitomaksuilla (n. 26 %).

Vuonna 2015 valtio rahoitti sosiaaliturvan yleisrahastosta n. 84 % ja kunnat n. 14 %. Kuntien osuus koostuu lastenhoidon tuesta ja osasta pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatukea. Loppu 1 % tulee palkansaajien työttömyysvakuutusmaksusta, jota tilitetään työttömyysturvan rahoitukseen (muiden sosiaaliturvarahastojen sulautuserä). Sosiaaliturvan yleisrahastosta maksetaan työttömyysturvaetuuksia, lapsiperheiden etuuksia, yleistä asumistukea, opintoetuksia sekä eräitä muita etuuksia.

Työttömyysvakuutusrahasto on työmarkkinaosapuolten hallinnoima ja Finanssivalvonnan valvoma julkisoikeudellinen laitos, jonka päätehtävänä on työttömyysetuuksien rahoittaminen. TVR:n tulot koostuvat pääosin valtionosuuksista sekä työnantajien- ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksuista. Maksutuloissa on melko suurta, säännönmukaista kuukausivaihtelua. Työntajien maksut ajoittuvat helmi-, huhti- ja lokakuulle kun taas palkansaajien maksut ajoittuvat kesäkuulle. TVR:n suurin menoerä ovat ansiosidonnaiset työttömyysetuudet, joita rahoittaa TVR:n lisäksi valtio. Vuonna 2015 TVR:n kokonaistulot olivat 3,3 mrd. euroa ja menot 3,9 mrd. euroa. TVR:n menoista on eliminoitu Kelalle suoritettava maksu.

Hyödyllisiä linkkejä:

- Tilastokeskus, Julkisyhteisöjen tulot ja menot neljännesvuosittain - <http://www.stat.fi/til/jtume/index.html>
- Valtiokonttori - <http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI>
- Valtiokonttorin kuukausitiedote - [http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Julkaisut/Talousjohtamisen_tukeminen/Valtion_talouden_kuukausitiedote/Kuukausitiedotteet/Kuukausitiedotteet\(44172\)](http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Julkaisut/Talousjohtamisen_tukeminen/Valtion_talouden_kuukausitiedote/Kuukausitiedotteet/Kuukausitiedotteet(44172))
- Verohallinto - <http://www.vero.fi/fi-FI>
- Kela - <http://www.kela.fi/>
- Työttömyysvakuutusrahasto - <http://www.tvr.fi/fi/>
- Työeläkevakuuttajat TELA - <http://www.tela.fi/>
- Raportointijärjestelmä NETRA - <http://www.netra.fi/>
- Rahakas kassanhallintajärjestelmä - <http://www.valtiokonttori.fi/uutiskirjeet/public/default.aspx?contentid=38192>